

Examen VMBO-GL en TL

2018

tijdvak 2
maandag 18 juni
13.30 - 15.30 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 46 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 56 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

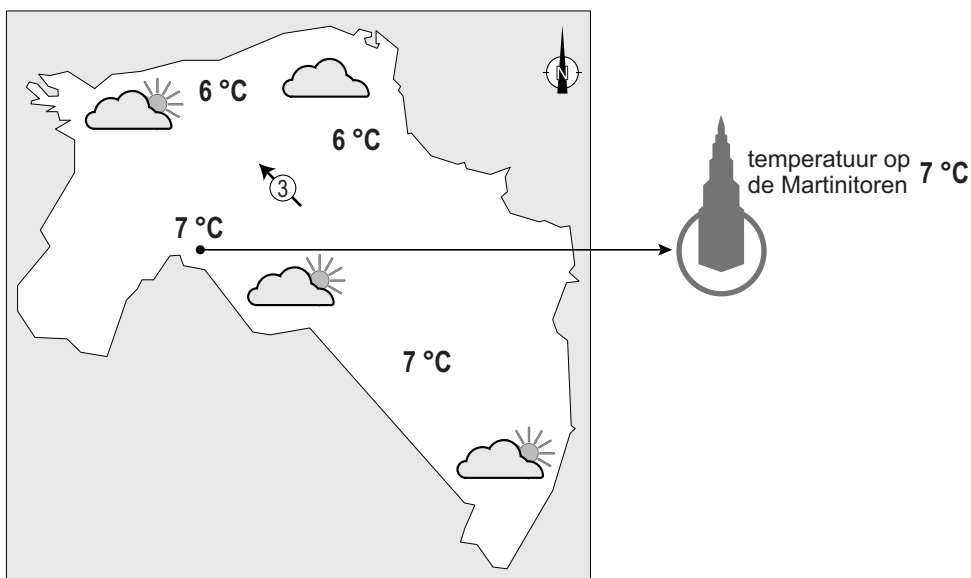
Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Weer en klimaat

bron 1

Weerkaart provincie Groningen, 19 december 2016

- 1p 1 Bekijk bron 1.
Bron 1 laat een weerkaart van de provincie Groningen zien.
Welke weerelementen ontbreken er op de weerkaart?
- A bewolking en temperatuur
  - B luchtdruk en neerslag
  - C luchtdruk en temperatuur
  - D neerslag en temperatuur
  - E neerslag en wind
  - F wind en bewolking

1p 2 Bekijk bron 1.

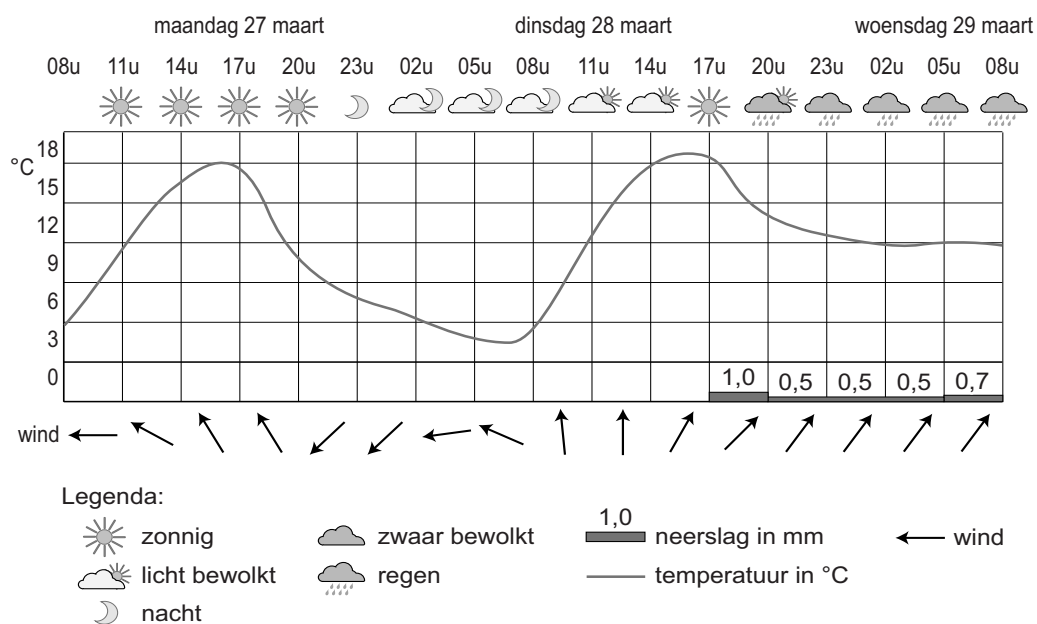
De temperatuur bovenop de Martinitoren is 7 °C. De Martinitoren is ongeveer 100 meter hoog.

Wat is de temperatuur aan de grond?

- A 1 °C
- B 6,4 °C
- C 7,6 °C
- D 13 °C

bron 2

Weeroverzicht van Thesinge (Groningen) op 27 maart 08.00 uur tot en met 29 maart 08.00 uur

1p 3 Bekijk bron 2.

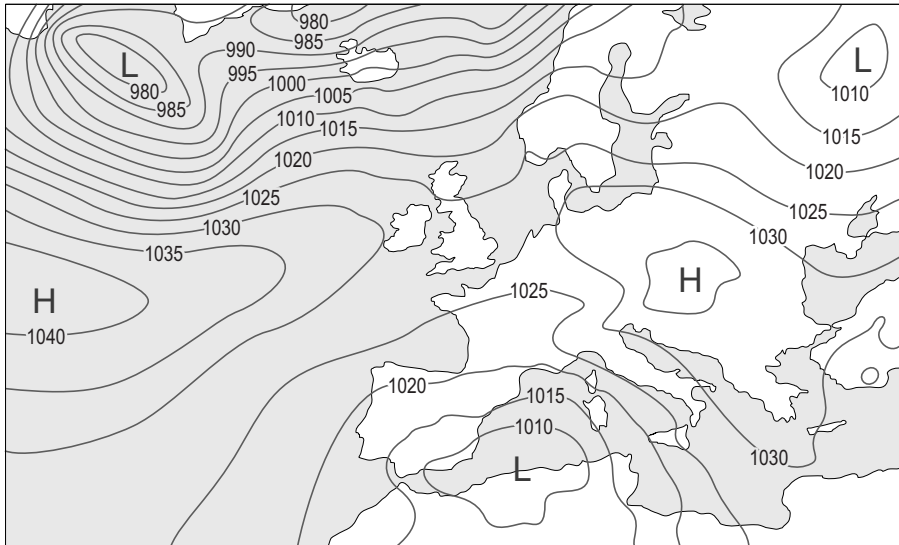
Bron 2 laat zien dat de temperatuur in Thesinge (Groningen) in de nacht van maandag op dinsdag lager was dan in de nacht van dinsdag op woensdag.

→ Geef met behulp van bron 2 een oorzaak van het verschil in temperatuur.

bron 3

Twee weerkaarten van Europa

weerkaart 1

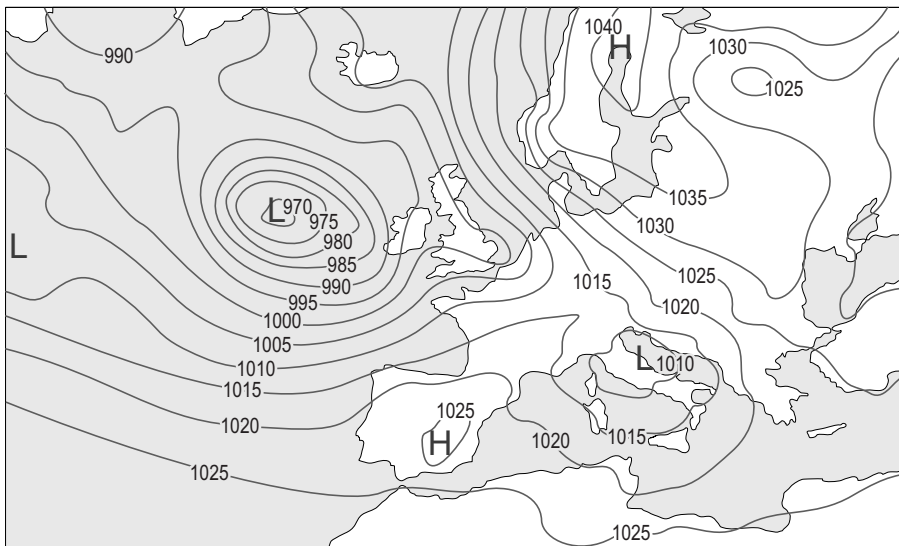
Legenda:

-1015- luchtdruk

L lagedrukgebied

H hogedrukgebied

weerkaart 2

Legenda:

-1015- luchtdruk

L lagedrukgebied

H hogedrukgebied

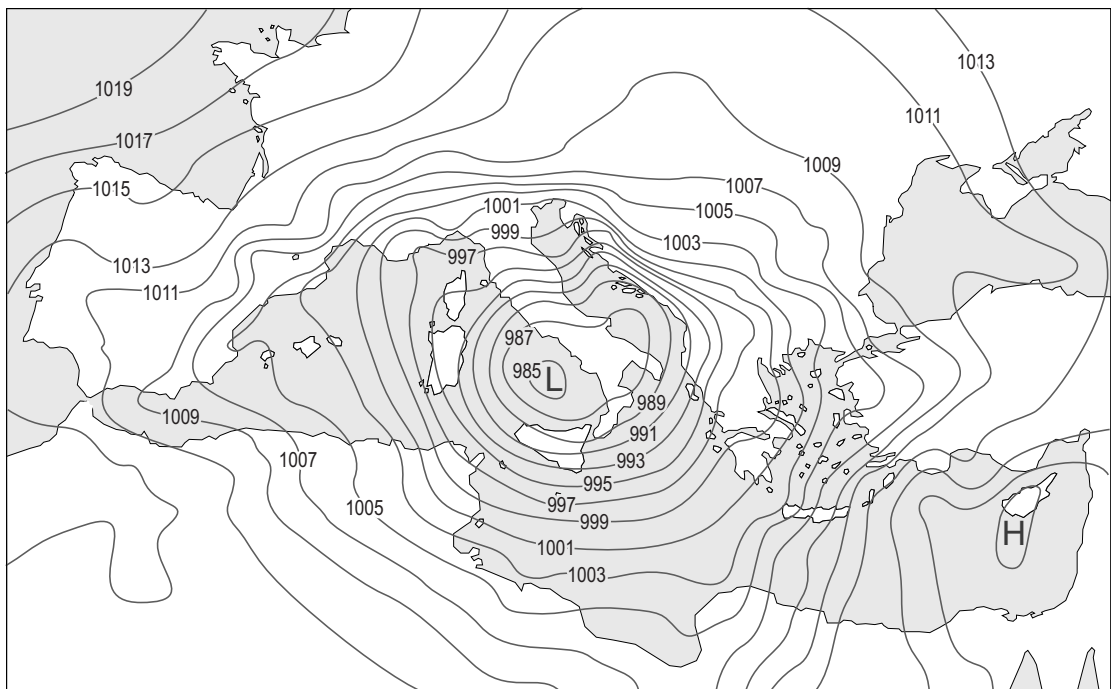
1p 4 Bekijk bron 3.

In bron 3 staan twee weerkaarten van Europa.

→ Geef eerst aan op welke weerkaart het in Nederland het meest bewolkt is. Kies uit: weerkaart 1 of weerkaart 2. Geef daarna een argument voor je keuze vanuit de weerkaart.

bron 4

Weerkaart Middellandse Zeegebied, 23 maart 2016

Legenda:

-1015- luchtdruk

L lagedrukgebied

H hogedrukgebied

bron 5

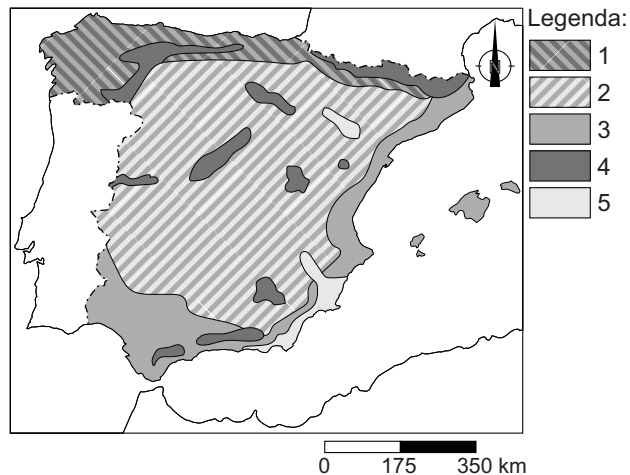
Weerbericht van de Spaanse weerdienst op 23 maart 2016

Het kan flink gaan regenen langs de Middellandse Zeekust. In de hoger gelegen delen van Spanje kan het gaan sneeuwen, omdat de temperatuur zal gaan dalen. In een deel van Spanje zal het de komende dagen flink gaan waaien en regenen en zal de wind voor een ruwe zee zorgen met hoge golven.

1p **5** Bekijk bron 4 en lees bron 5.

In bron 5 staat dat het de komende dagen flink gaat waaien.

→ Waaide het op 23 maart 2016 het hardst in West-Spanje of in Oost-Spanje? Kies eerst West-Spanje of Oost-Spanje. Geef daarna met behulp van bron 4 een argument voor je keuze.

bron 6**Klimaatgebieden in Spanje**

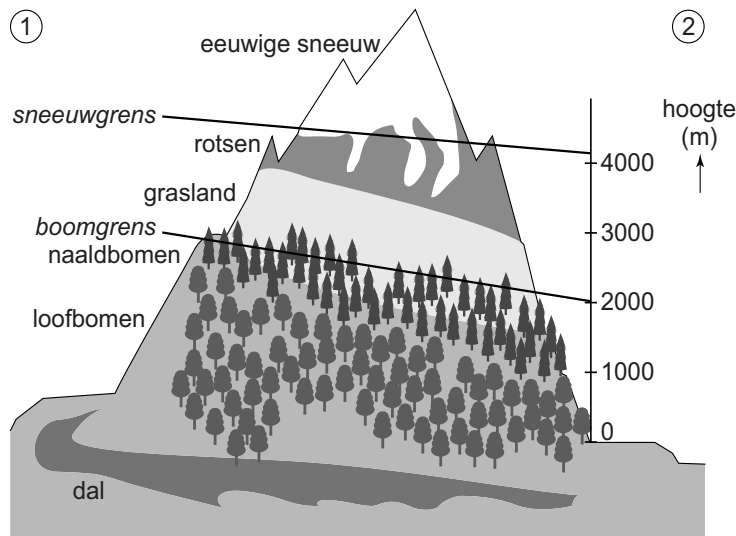
1p **6** Bekijk bron 6.

Bron 6 laat de klimaatgebieden van Spanje zien. In de legenda zijn de namen van de klimaatgebieden vervangen door de cijfers 1 tot en met 5. Waar staan de klimaatgebieden juist bij de cijfers?

	1	2	3	4	5
A	land-klimaat	steppe-klimaat	hoog-gebergte-klimaat	zeeklimaat met neerslag in alle jaargetijden	mediterraan klimaat
B	land-klimaat	steppe-klimaat	zeeklimaat met neerslag in alle jaargetijden	mediterraan klimaat	hoog-gebergte-klimaat
C	land-klimaat	zeeklimaat met neerslag in alle jaargetijden	mediterraan klimaat	steppe-klimaat	hoog-gebergte-klimaat
D	zeeklimaat met neerslag in alle jaargetijden	land-klimaat	mediterraan klimaat	hoog-gebergte-klimaat	steppe-klimaat
E	zeeklimaat met neerslag in alle jaargetijden	land-klimaat	steppe-klimaat	hoog-gebergte-klimaat	mediterraan klimaat
F	zeeklimaat met neerslag in alle jaargetijden	mediterraan klimaat	steppe-klimaat	land-klimaat	hoog-gebergte-klimaat

bron 7

Vegetatiezones in de Pyreneeën

- 1p 7 Bekijk bron 7.
Bron 7 laat de vegetatiezones in de Pyreneeën zien.
→ Welke kant van de berg is de Spaanse kant? Kies uit 1 of 2. Geef een argument voor je keuze.

bron 8

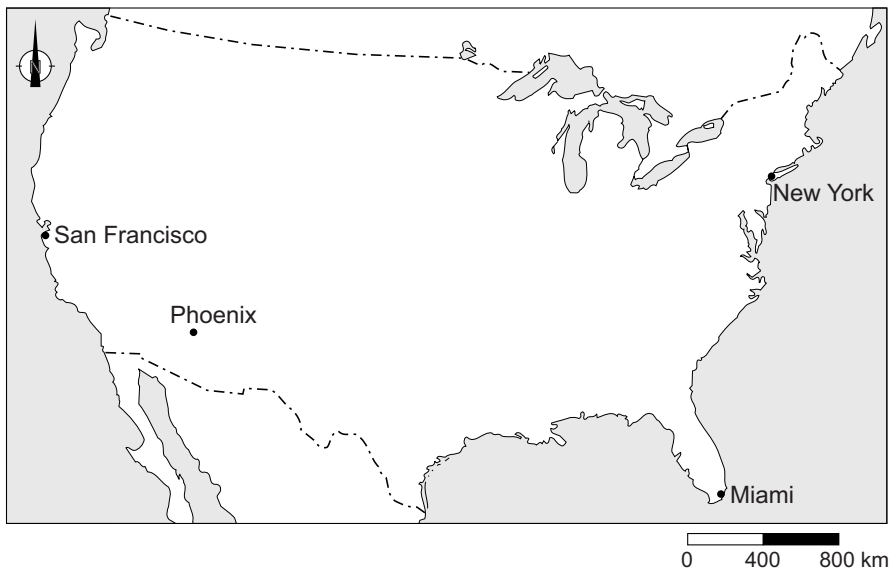
krantenartikel

De woestijn bereikt het Spaanse Murcia

24-11-2015 - Bij Murcia worden abrikozen, perziken en citroenen geteeld. De boeren moeten hun best doen om het vruchtbare land niet te verliezen aan de oprukkende woestijn. Er valt steeds minder regen. Als het regent, dan komt de neerslag vaak in hevige stortbuien. De verwoestijning in Spanje is ook letterlijk in het landschap terug te zien. Jaarlijks worden honderden hectares land opgeslokt door het zand. De boeren in Murcia, die veel groente en fruit exporteren, ondergaan de gevolgen. "Wij strijden wel degelijk tegen die verwoestijning", vertelt Francisco Victoria van de Murciaanse regieregering. "Boeren die hun broekasuitstoot beperken, krijgen een keurmerk. Bedrijven in Murcia compenseren hun schadelijke uitstoot door aanplant van bomen."

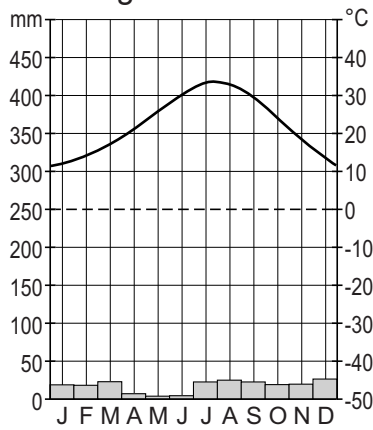
- 2p 8 Lees bron 8.
Over bron 8 worden drie uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: in Murcia worden vooral handelsgewassen geteeld.
Uitspraak 2: door de verdroging en verwoestijning is de waterbalans in Murcia positief.
Uitspraak 3: door de aanplant van bomen wordt meer CO₂ aan de atmosfeer afgegeven.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 9
Verenigde Staten

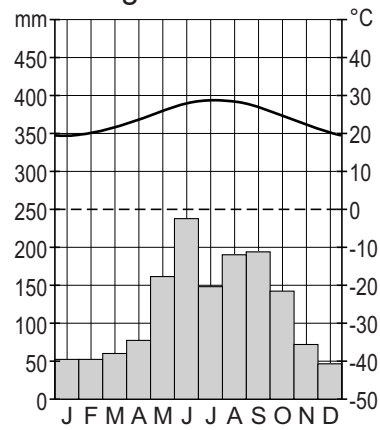

bron 10
Vier klimaatgrafieken uit de Verenigde Staten

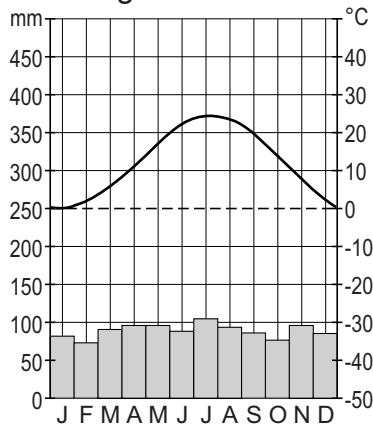
klimaatgrafiek 1

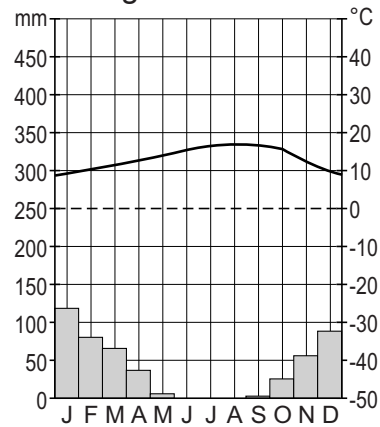
klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

klimaatgrafiek 4

- 1p **9** Bekijk bron 9 en bron 10.
De klimaatgrafieken uit bron 10 zijn van de vier plaatsen uit bron 9.
Waar staan de steden juist bij alle vier de klimaatgrafieken?

	1	2	3	4
A	Phoenix	New York	Miami	San Francisco
B	Phoenix	Miami	New York	San Francisco
C	Phoenix	San Francisco	New York	Miami
D	San Francisco	Miami	New York	Phoenix
E	San Francisco	Miami	Phoenix	New York
F	San Francisco	Phoenix	Miami	New York

bron 11

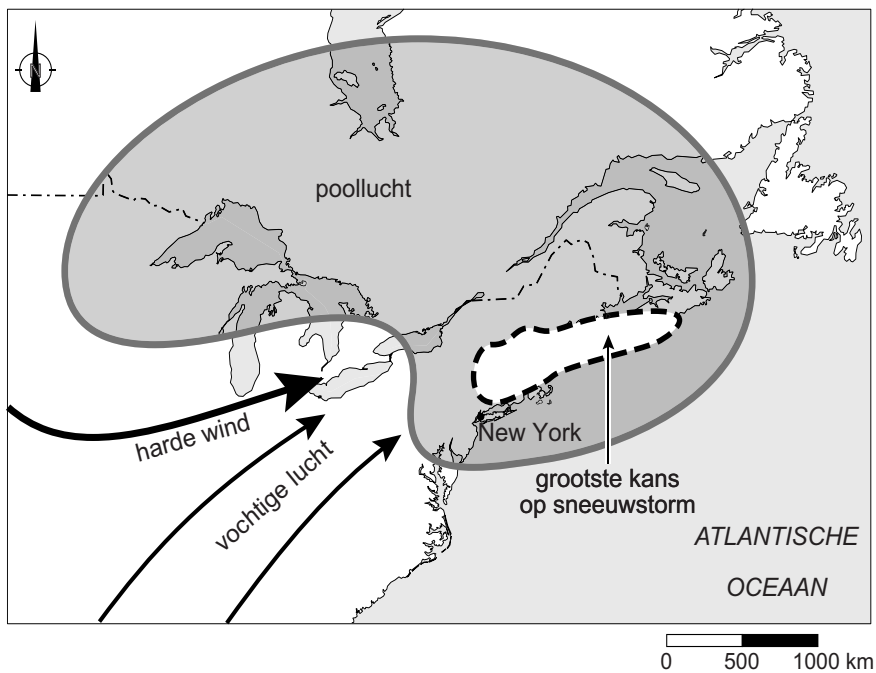
Weerapp 9 januari 2017

- 1p 10 Bekijk bron 9 en bron 11.
In bron 11 zie je een afbeelding uit een weerapp. Over de weerapp van 9 januari worden twee uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: New York ligt onder invloed van een hogedrukgebied.
Uitspraak 2: in New York was het warm voor de tijd van het jaar.
→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 12

Weerkaart van het noordoosten van de Verenigde Staten

2p 11 Bekijk bron 12.

In het noordoosten van de Verenigde Staten komen regelmatig zware sneeuwstormen (blizzards) voor.

- Wat voor soort neerslag betreft het hier? Kies uit: frontale neerslag, stuwingsneerslag of stijgingsneerslag.
- Geef met behulp van de weerkaart uit bron 12 een argument voor je keuze.

bron 13

Vijf verschillende landschappen in de Verenigde Staten

Corn Belt:

*hoogteligging: 200-500 m

*oppervlakte: 1600 km²

*vruchtbaar en voldoende regen voor mais en sojabonen

Coastal Range:

*hoger dan 1500 m

*vochtige zeewind

*teelt van citrusfruit, rijst, groente met behulp van irrigatie

*jong gebergte

Great Plains/Prairies:

*hoogvlakte

*droge grasvlaktes

*akkerbouw (tarwe)

Grote Bekken:

*hoogvlakte rond 1500 m

*kurkdroog

*kale rotsen, dorre grassen, cactussen

Rocky Mountains:

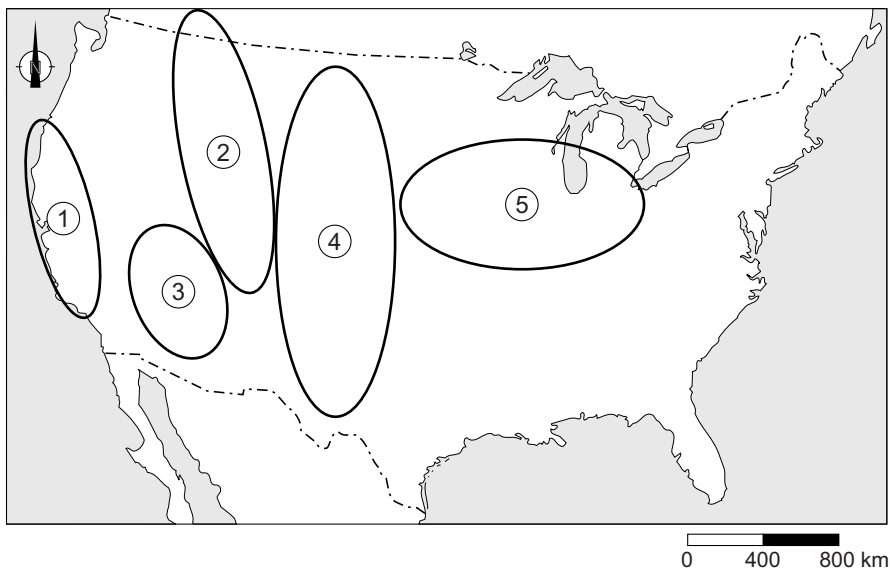
*toppen boven de 4000 m

*eeuwige sneeuw

*hooggebergte (rotsgebergte)

bron 14

Verenigde Staten

1p 12 Lees bron 13 en bekijk bron 14.

In bron 13 worden de kenmerken van vijf verschillende landschappen en de daarbij behorende vegetatiezones en agrarisch bodemgebruik beschreven.

Waar staan de landschappen uit bron 13 juist bij de vijf gebieden uit bron 14?

	gebied 1	gebied 2	gebied 3	gebied 4	gebied 5
A	Coastal Range	Rocky Mountains	Great Plains	Corn Belt	Grote Bekken
B	Coastal Range	Rocky Mountains	Grote Bekken	Great Plains	Corn Belt
C	Corn Belt	Great Plains	Rocky Mountains	Coastal Range	Grote Bekken
D	Grote Bekken	Corn Belt	Coastal Range	Rocky Mountains	Great Plains
E	Grote Bekken	Rocky Mountains	Corn Belt	Great Plains	Coastal Range
F	Rocky Mountains	Great Plains	Corn Belt	Grote Bekken	Coastal Range

bron 15

Tekst

Recordaantal tropische stormen Atlantisch gebied

In 2005 was er een recordaantal tropische stormen en orkanen in de Verenigde Staten, waaronder orkaan Wilma en tropische storm Alpha. Nog onduidelijk is of dit een gevolg is van klimaatopwarming en of het aantal tropische stormen in de toekomst nog verder zal toenemen.

1p 13 Lees bron 15.

In bron 15 wordt gesproken over een mogelijke relatie tussen klimaatopwarming en de toename van het aantal tropische stormen en orkanen.

→ Geef de oorzaak waardoor klimaatopwarming zou kunnen leiden tot een toename van het aantal tropische stormen en orkanen.

bron 16

Noodtoestand in Florida, 7 oktober 2016

President Obama kondigde donderdagavond de noodtoestand af voor een aantal staten. In Florida, Georgia en South Carolina, waar de orkaan Matthew later verwacht wordt, is een evacuatie-advies uitgegaan voor miljoenen inwoners.

Het is niet duidelijk hoeveel mensen gehoor hebben gegeven aan de oproep tot evacuatie. Volgens de overheid is het voor bewoners van levensbelang om de kustgebieden te verlaten. Als gevolg van het noodweer dat voorafging aan Matthew, is in Florida al op verschillende plekken de stroom uitgevallen. Hulpdiensten kunnen op veel plaatsen in het gebied al niet meer functioneren. Inwoners wordt dringend aangeraden om binnen te blijven.

1p 14 Lees bron 16.

Over bron 16 worden twee uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: het uitroepen van de noodtoestand in Florida is een onderdeel van hazard management.

Uitspraak 2: het wel of niet opvolgen van het evacuatie-advies is een voorbeeld van risicoperceptie.

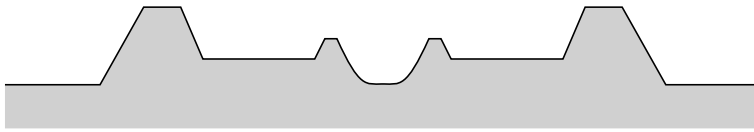
→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

2p 15 Lees bron 16.

→ Geef twee redenen waarom juist de inwoners van de kustgebieden moeten evacueren.

bron 17

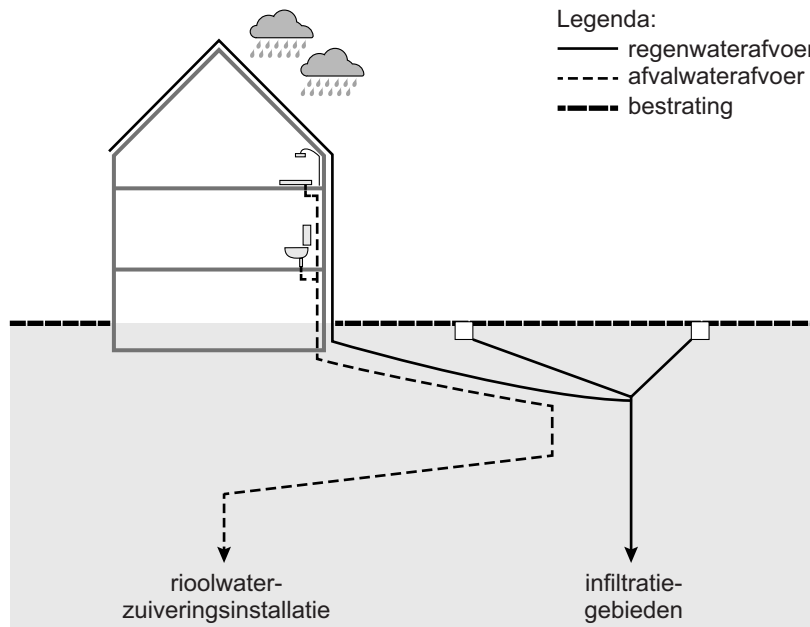
Schematische dwarsdoorsnede van een bedijkte rivier

- 1p 16 Bekijk bron 17.
→ Geef de oorzaak waardoor de uitwaarden hoger liggen dan het gebied aan de andere kant van de dijk.

bron 18

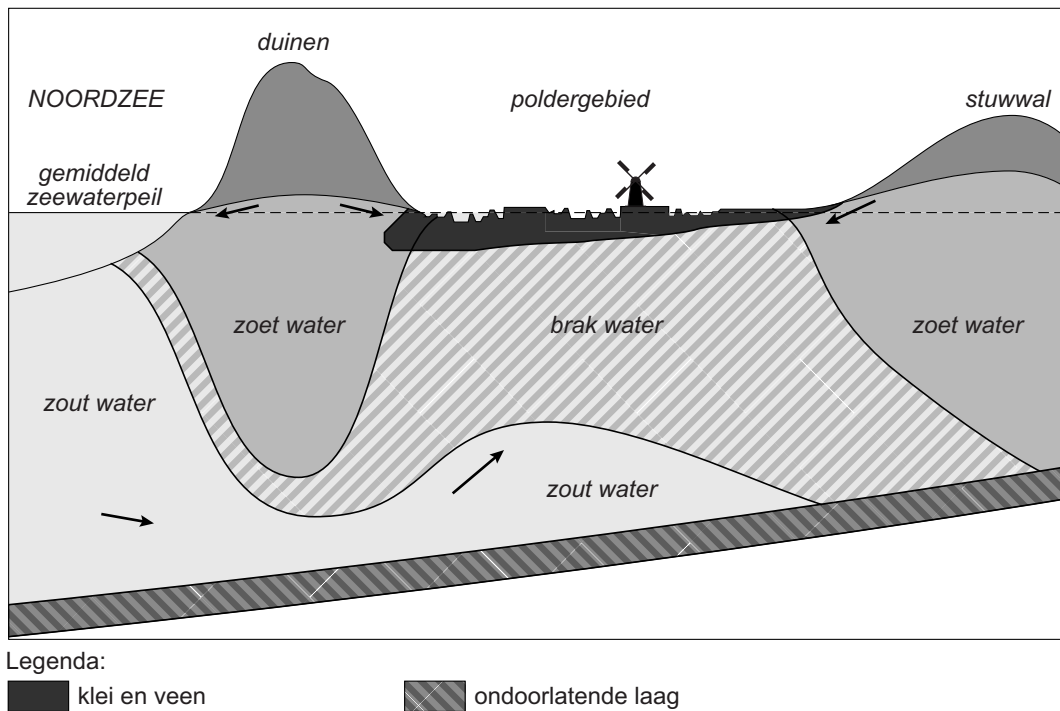
Gescheiden afvoer van regenwater en afvalwater in huishoudens

- 2p 17 Bekijk bron 18.
→ Geef een veelvoorkomende oorzaak van verdroging in stedelijke gebieden.
→ Geef de oorzaak waardoor de gescheiden afvoer van regenwater een goede oplossing is tegen verdroging.

bron 19

Dwarsdoorsnede duingebied

1p 18

Bekijk bron 19.

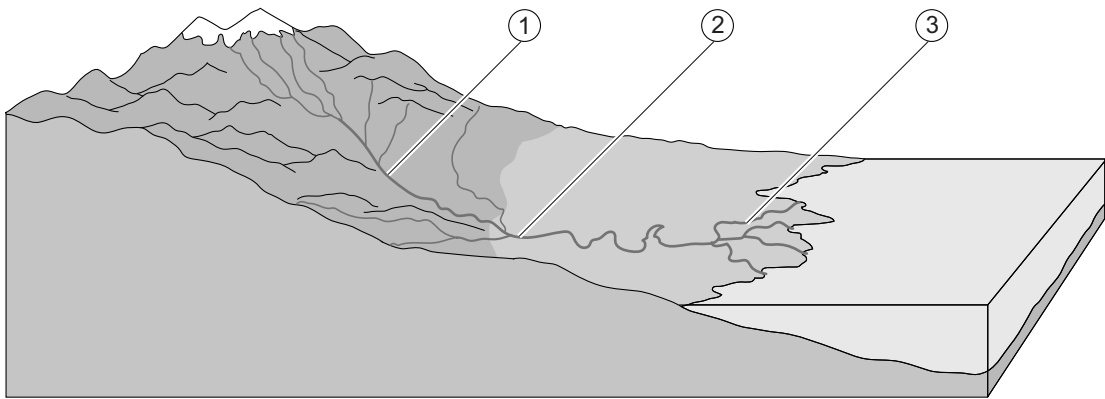
Onder de duinen bevindt zich water dat gebruikt wordt om drinkwater van te maken.

→ Welk voordeel heeft dit duinwater ten opzichte van oppervlaktewater?

bron 20

Dwarsdoorsnede van het stroomgebied van een rivier

1p 19 Bekijk bron 20.

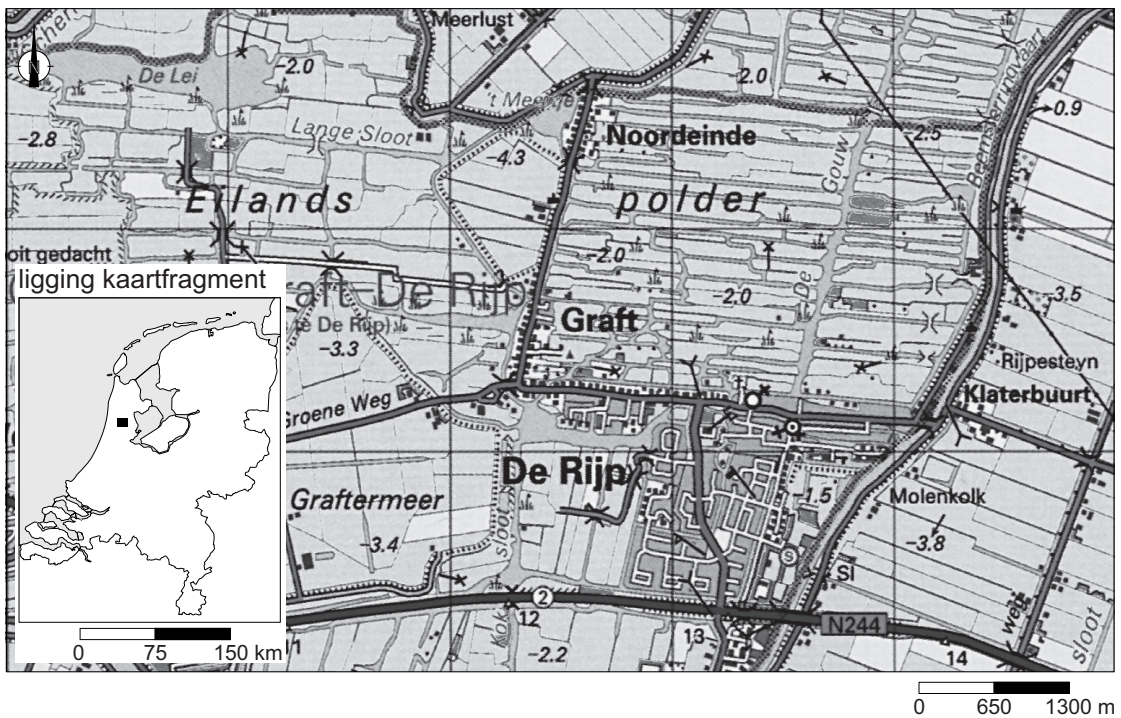
Door een rivier worden de verschillende sedimenten op verschillende plaatsen langs de rivier afgezet. In bron 20 staan de cijfers 1, 2 en 3 bij verschillende delen van de rivier.

Waar staan de cijfers van de rivierdelen juist bij de sedimenten?

	grind	klei	zand
A	1	2	3
B	1	3	2
C	2	1	3
D	2	3	1
E	3	1	2
F	3	2	1

bron 21

Topografische kaart van een laagveenlandschap

1p 20 Bekijk bron 21.

Over het gebied in bron 21 worden twee uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: grondwater uit de polders in dit gebied wordt vaak gebruikt voor de drinkwatervoorziening.

Uitspraak 2: het gebied in bron 21 moet bemalen worden.

→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 22

Zeven begrippen over waterbeheer

1	bemalen
2	boezem
3	draineren
4	dijkverlegging
5	gemaal
6	kribben
7	nevengemaal

2p 21 Lees bron 22.

In bron 22 worden zeven begrippen genoemd die met waterbeheer te maken hebben. Vier ervan gaan over waterbeheer van een polder.

→ Neem de vier cijfers van de begrippen die horen bij het waterbeheer van een polder over op het antwoordblad.

bron 23
De Maas

foto 1

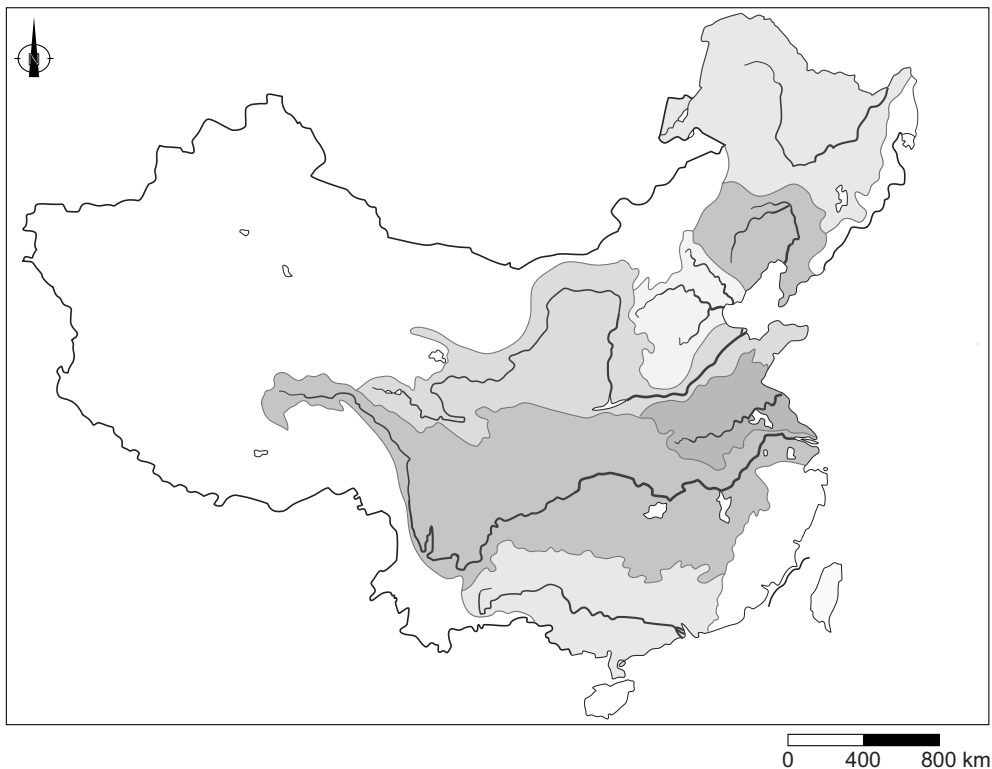
foto 2

- 1p 22 Bekijk bron 23.
Bron 23 laat twee foto's van de Maas zien.
Op foto 1 is de stroomsnelheid ... **P** ... (*hoger / lager*) dan op foto 2.
Op foto 1 is het debiet ... **Q** ... (*groter / kleiner*) dan op foto 2.
Waar staan de woorden juist bij de letters P en Q uit de tekst?

	P	Q
A	hoger	groter
B	hoger	kleiner
C	lager	groter
D	lager	kleiner

bron 24
Stroomgebieden China

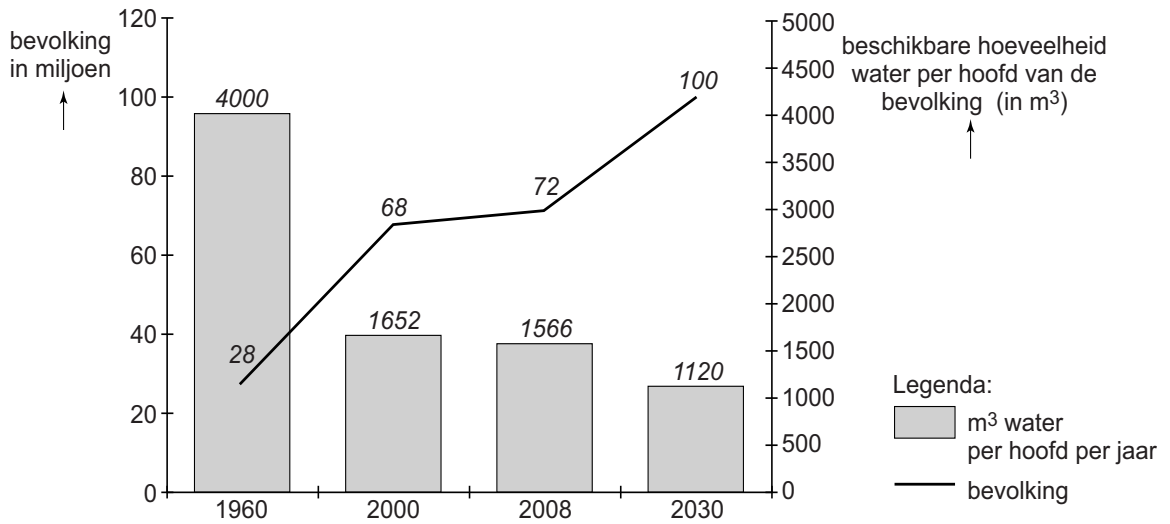

- 1p **23** Bekijk bron 24.
Over Chinese rivieren worden twee uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: Shanghai ligt in de delta van de Xi Jiang.
Uitspraak 2: de Chang Jiang en de Huang He zijn allebei gemengde rivieren.
→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.
- 1p **24** Bij druppelirrigatie wordt water via slangen naar elke plant afzonderlijk gebracht. Gaatjes in de slangen zorgen voor de dosering van het water.
Over druppelirrigatie worden twee uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: druppelirrigatie leidt tot meer verdamping dan beregening.
Uitspraak 2: bij druppelirrigatie is de kans op verzilting kleiner dan bij beregening.
→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

- 2p **25** Vanuit het Midden-Oosten is er veel belangstelling voor nieuwe technieken om afvalwater te zuiveren. Terwijl water in West-Europa na zuivering meestal wordt geloosd op het oppervlaktewater, wordt in het Midden-Oosten het gezuiverde water vaak geschikt gemaakt voor irrigatie of industriële toepassingen of zelfs drinkwater.
- Geef een klimatologisch argument waarom er in het Midden-Oosten veel belangstelling is voor afvalwaterzuivering.
  - Geef een demografisch argument waarom er in het Midden-Oosten veel belangstelling is voor afvalwaterzuivering.
- 1p **26** Over de rivieren in het Midden-Oosten worden twee uitspraken gedaan.
- Uitspraak 1: de toename van geïrrigeerde landbouw in Oost-Turkije zorgt voor minder water in de Eufraat in Irak.
- Uitspraak 2: de Eufraat en de Tigris ontspringen in het bergland van Oost-Turkije waar relatief veel stijgingsneerslag valt.
- Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 25

Turkije, bevolking en beschikbare hoeveelheid water per hoofd van de bevolking, 1960-2030

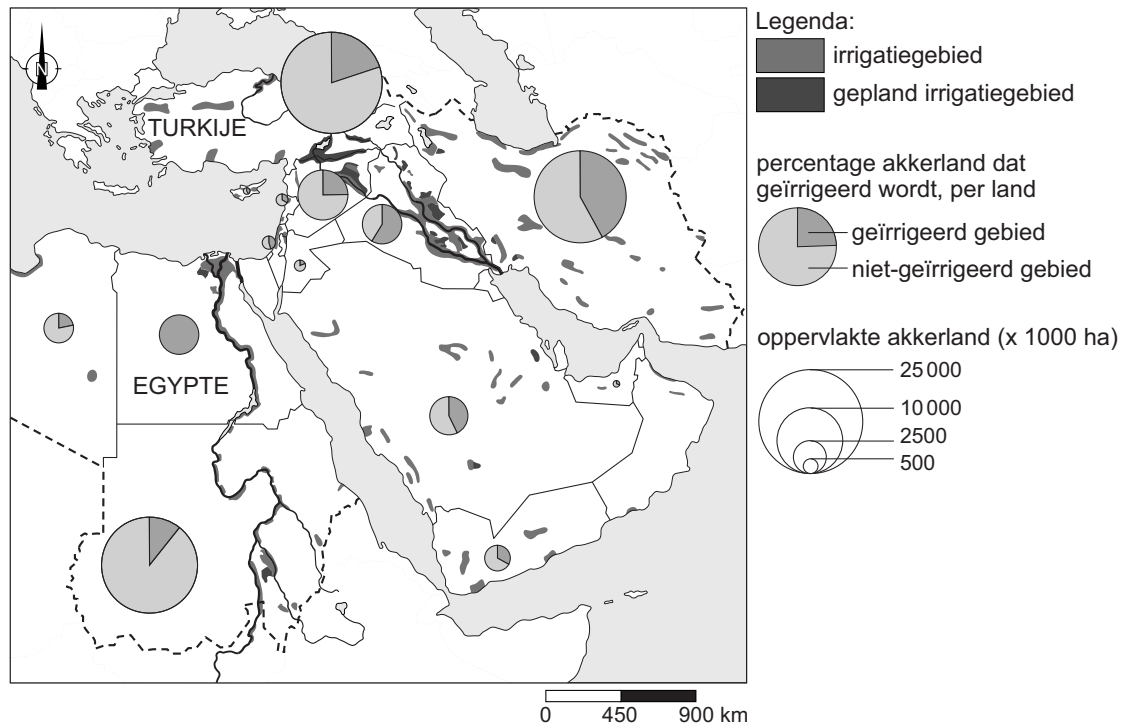
1p 27 Bekijk bron 25.

Welke uitspraak over bron 25 is juist?

- A Het bevolkingsaantal neemt toe en de beschikbare hoeveelheid water per hoofd van de bevolking neemt af.
- B Het bevolkingsaantal neemt toe en de beschikbare hoeveelheid water per hoofd van de bevolking neemt toe.
- C Het bevolkingsaantal neemt af en de beschikbare hoeveelheid water per hoofd van de bevolking neemt af.
- D Het bevolkingsaantal neemt af en de beschikbare hoeveelheid water per hoofd van de bevolking neemt toe.

bron 26

Irrigatie in het Midden-Oosten

1p 28

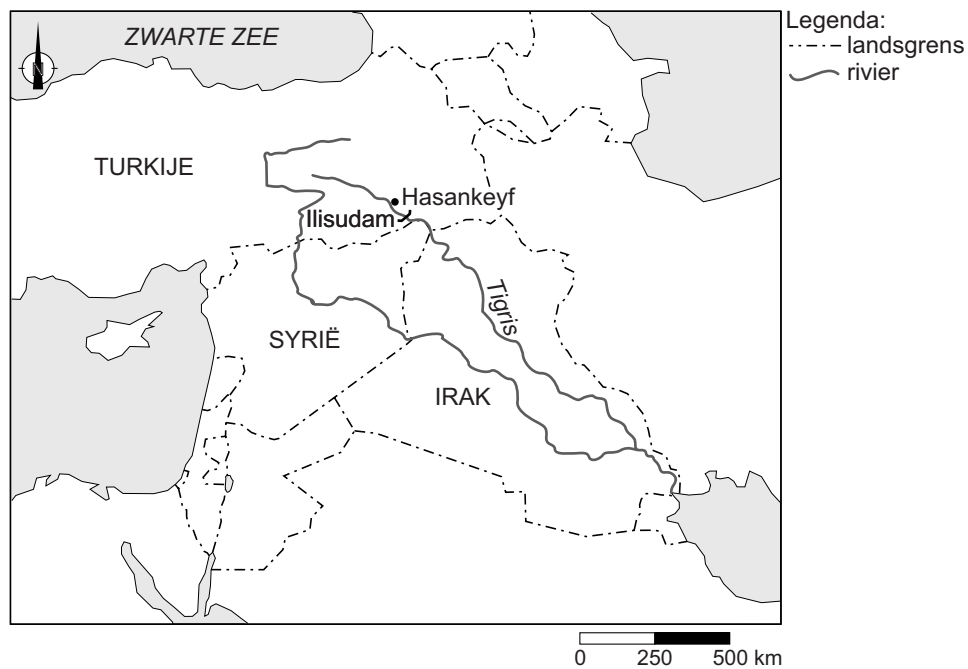
Bekijk bron 26.

Welke uitspraak over bron 26 is juist?

- A Egypte heeft de grootste oppervlakte geïrrigeerd akkerland in het Midden-Oosten.
- B In Egypte wordt voor irrigatie vooral oppervlaktewater gebruikt.
- C In Turkije vindt irrigatie alleen in het oosten plaats.
- D In Turkije wordt meer dan 25% van het akkerland geïrrigeerd.

bron 27

Ilisudam, Turkije

bron 28

Krantenartikel

Hasankeyf heeft een eeuwenoude geschiedenis. Het stadje is 12.000 jaar oud en ligt aan de Tigris. Hasankeyf zal na de bouw van de stuwdam bij Ilisu onder water staan. Veel mensen kwamen vroeger deze stad bezoeken vanwege zijn oudheden. De toeristenwinkels, hotels en restaurants zijn inmiddels allemaal gesloten. In 2016 was al 80% van de bouw van de dam klaar.

1p 29 Bekijk bron 27 en lees bron 28.

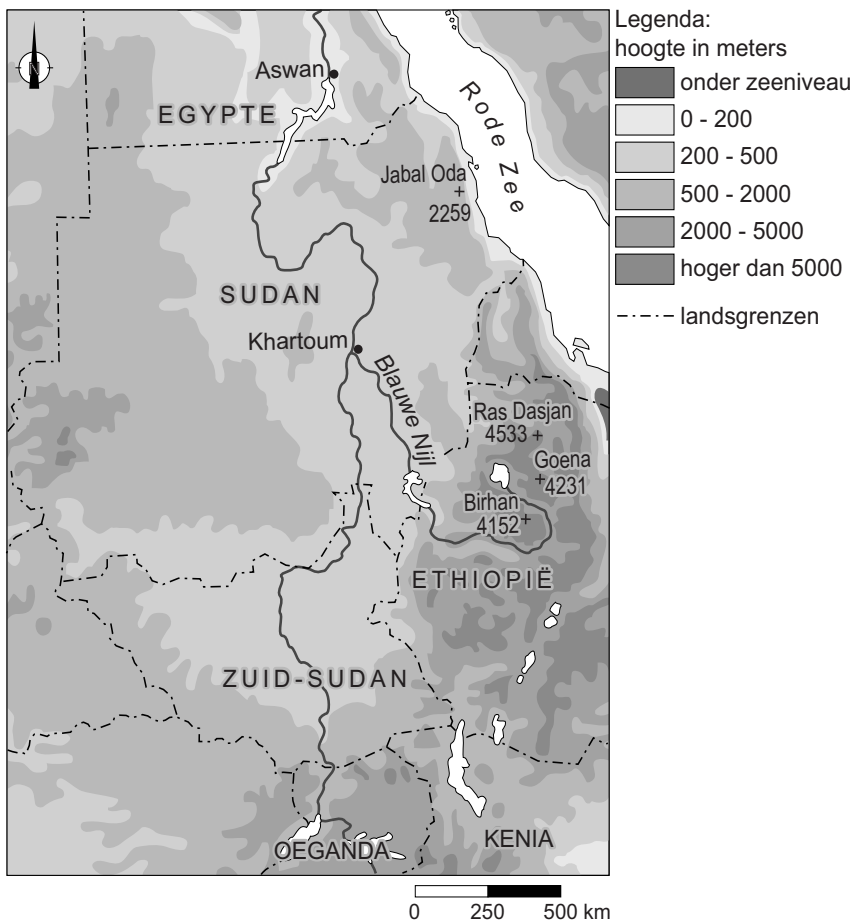
De bouw van de Ilisudam levert naast nadelen ook voordelen op. De bouw van de dam zorgt tijdelijk voor extra werkgelegenheid.

→ Noem nog een voordeel van een stuwdam.

bron 29

Deel stroomgebied van de Nijl

1p 30 Bekijk bron 29.

Eén van de bronnen van de Nijl ligt in Ethiopië. In tegenstelling tot Egypte is er op de Blauwe Nijl in Ethiopië weinig scheepvaart.

→ Geef hiervan een natuurlijke oorzaak met behulp van bron 29.

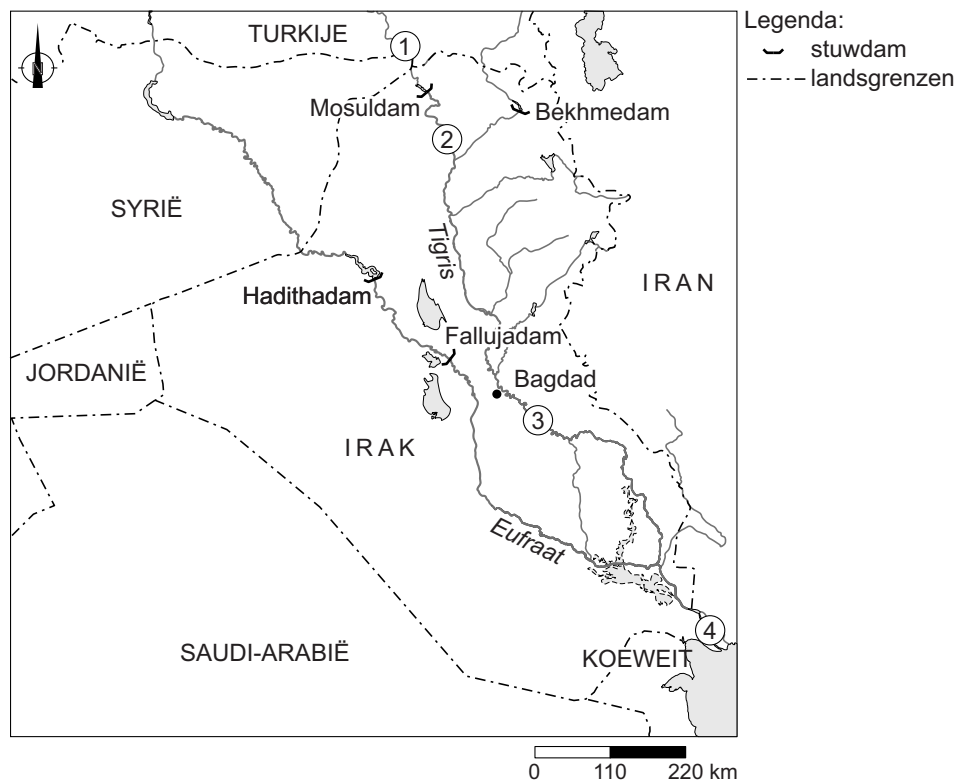
bron 30

Mosuldam Irak, 2016

De Mosuldam - de grootste stuwdam van Irak - kan elk moment bezwijken. Mocht de dam echt doorbreken, dan ontstaat een twintig meter hoge vloedgolf. Die vloedgolf kan tot een miljoen mensen treffen.

bron 31

Deel van het Midden-Oosten

1p 31 Lees bron 30 en bekijk bron 31.

Op de kaart in bron 31 staan de cijfers 1, 2, 3 en 4.

Bij welk cijfer zal het overstromingsgevaar het grootst zijn bij het breken van de Mosuldam?

- A bij 1
- B bij 2
- C bij 3
- D bij 4

Bevolking en ruimte

---

bron 32

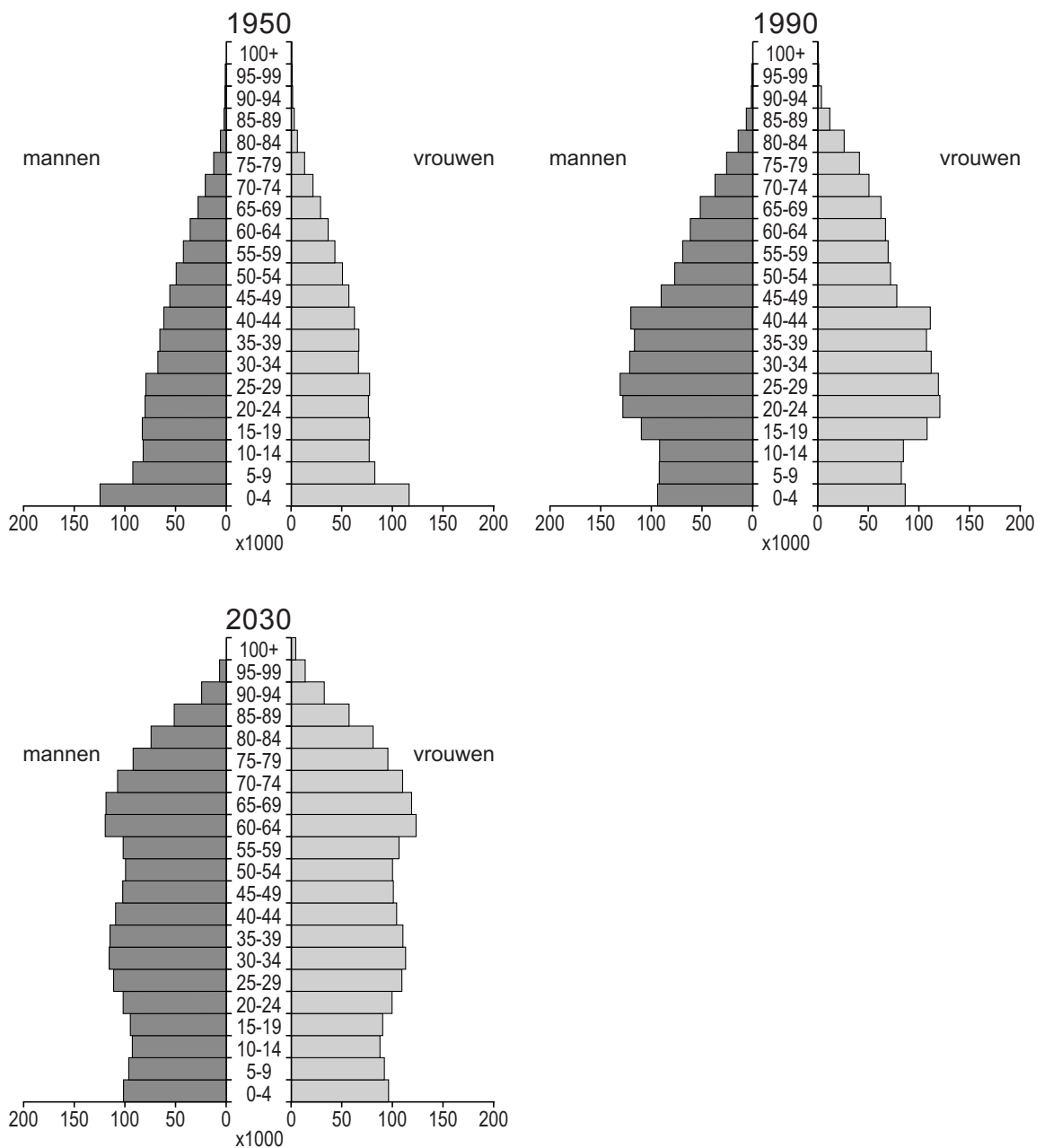
Demografische gegevens van Nederland in 2015

totale bevolkingsomvang op 1 januari 2015	geboorte	sterfte	immigratie	emigratie
16.900.726	170.510	147.134	204.615	149.509

- 1p 32 Bekijk bron 32.
Wat is juist over de bevolkingsontwikkeling in Nederland in 2015?
- A De natuurlijke bevolkingsgroei was groter dan de sociale bevolkingsgroei. De totale bevolking nam af.
  - B De natuurlijke bevolkingsgroei was groter dan de sociale bevolkingsgroei. De totale bevolking nam toe.
  - C De natuurlijke bevolkingsgroei was kleiner dan de sociale bevolkingsgroei. De totale bevolking nam af.
  - D De natuurlijke bevolkingsgroei was kleiner dan de sociale bevolkingsgroei. De totale bevolking nam toe.

bron 33

Drie bevolkingsgrafieken van Nederland

1p 33 Bekijk bron 33.

Over bron 33 worden twee uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: in 2030 zullen er naar verwachting meer kinderen van nul tot en met vier jaar zijn dan in 1990.

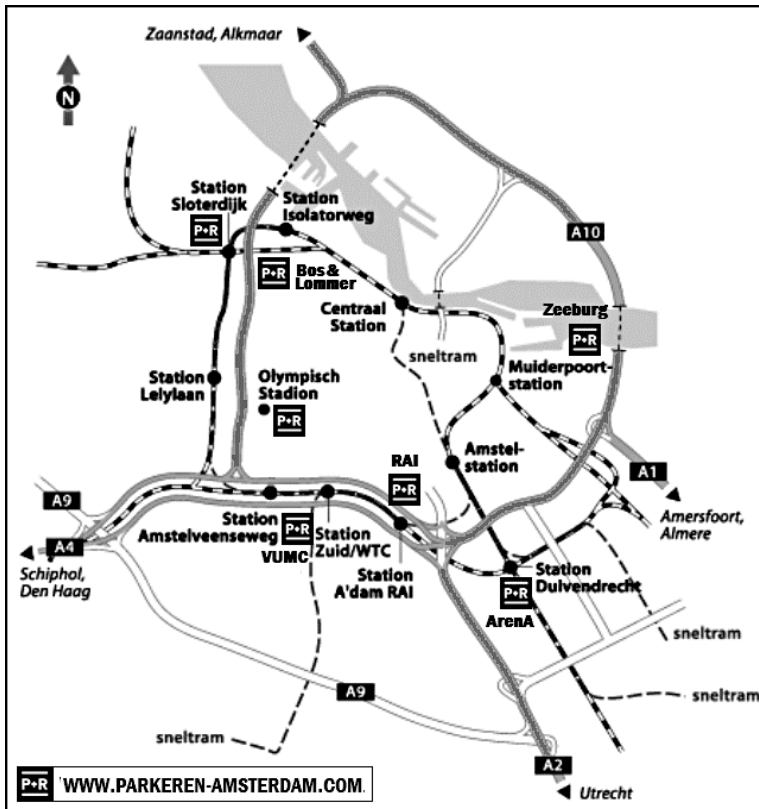
Uitspraak 2: uit de bevolkingsgrafieken is af te leiden dat de beroepsbevolking tussen 1950 en 1990 afnam.

→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

- 1p 34 Bekijk bron 33.
 In de bevolkingsgrafiek van 1990 zie je een in verhouding grote groep mensen van twintig tot vijfentwintig jaar.
 → Geef de verklaring hiervoor die af te leiden is uit de bevolkingsgrafiek van 1990.
- 2p 35 Geef twee oorzaken van de daling van het geboortecijfer in Nederland vanaf 1965.

bron 34

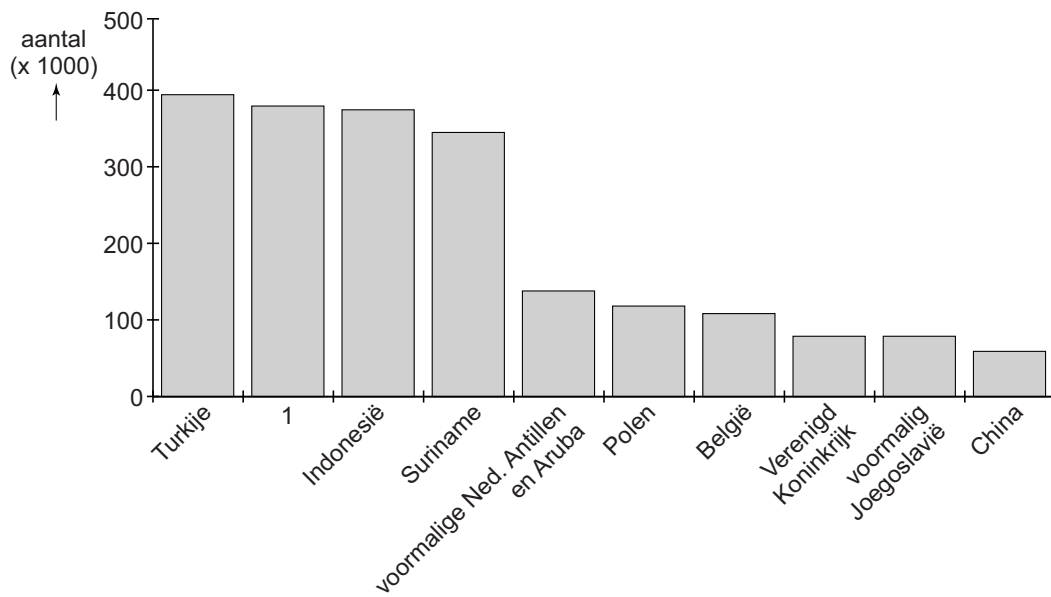
Park and Ride (P&R) in Amsterdam

- 2p 36 Bekijk bron 34.
 Een Park and Ride (Nederlands: Parkeer- en Reisvoorziening) is een parkeervoorziening bij een halte of station die bedoeld is voor automobilisten die vervolgens met het openbaar vervoer verder reizen. Dit leidt tot minder auto's in het centrum van een stad.
 Door de aanleg van P&R-plaatsen is de leefbaarheid in het centrum van Amsterdam verbeterd.
 → Geef hiervoor twee argumenten.

bron 35

Herkomstlanden van mensen met een migratieachtergrond die in 2014 in Nederland woonden

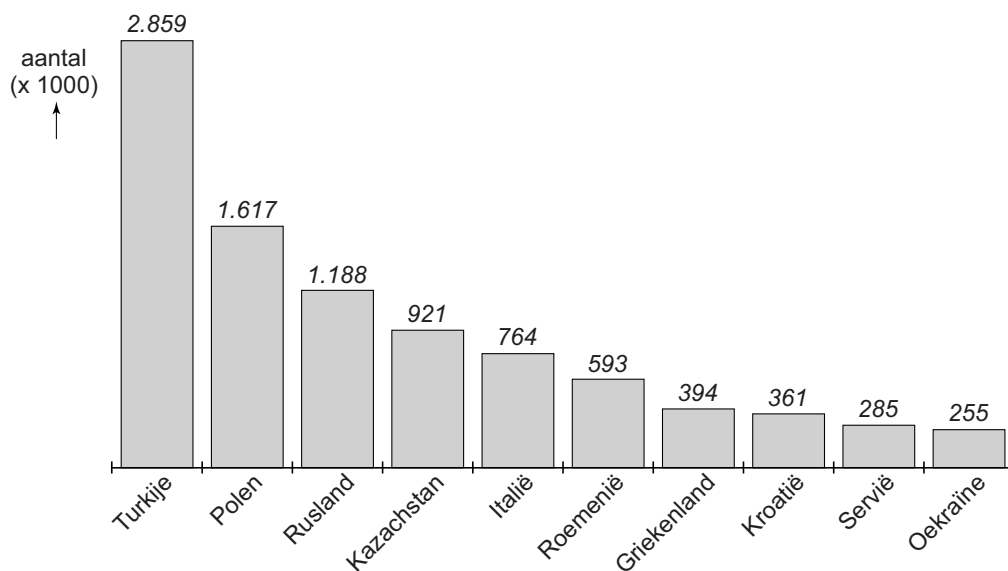
1p 37 Bekijk bron 35.

In de grafiek van Nederland is de naam van één herkomstland vervangen door het cijfer 1.

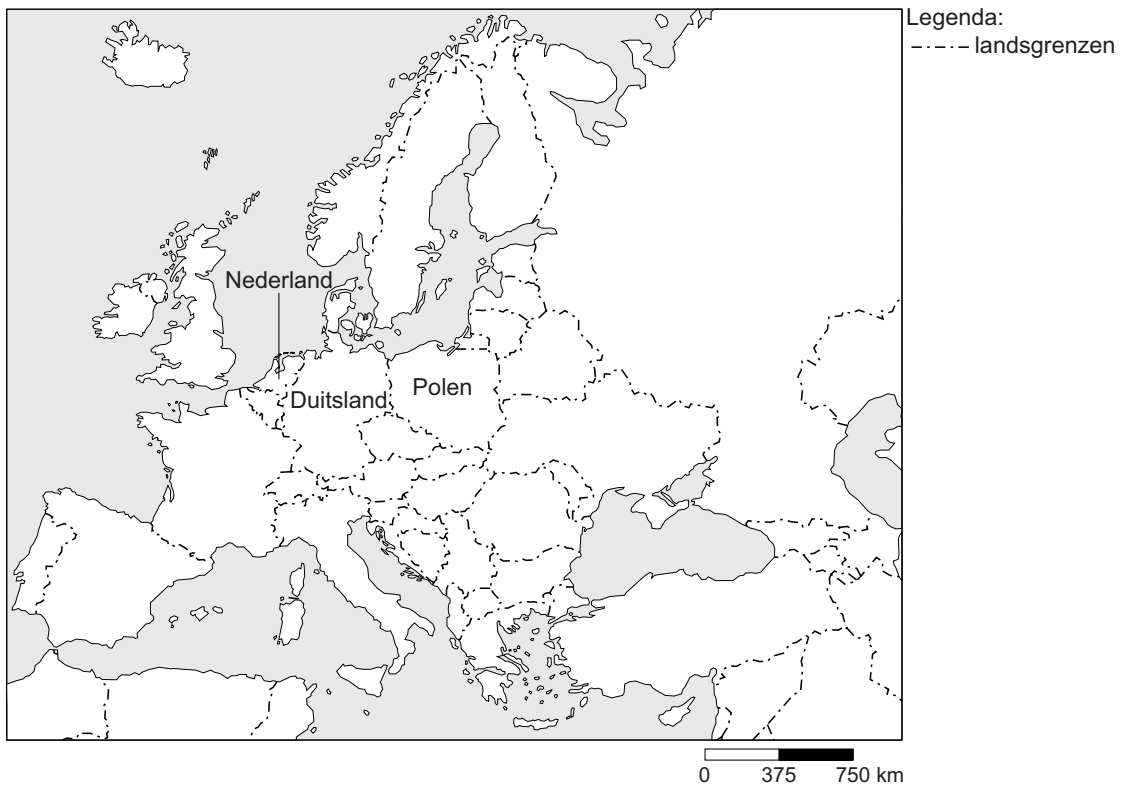
→ Uit welk land is deze groep immigranten afkomstig?

bron 36

Herkomstlanden van mensen met een migratieachtergrond die in 2014 in Duitsland woonden.

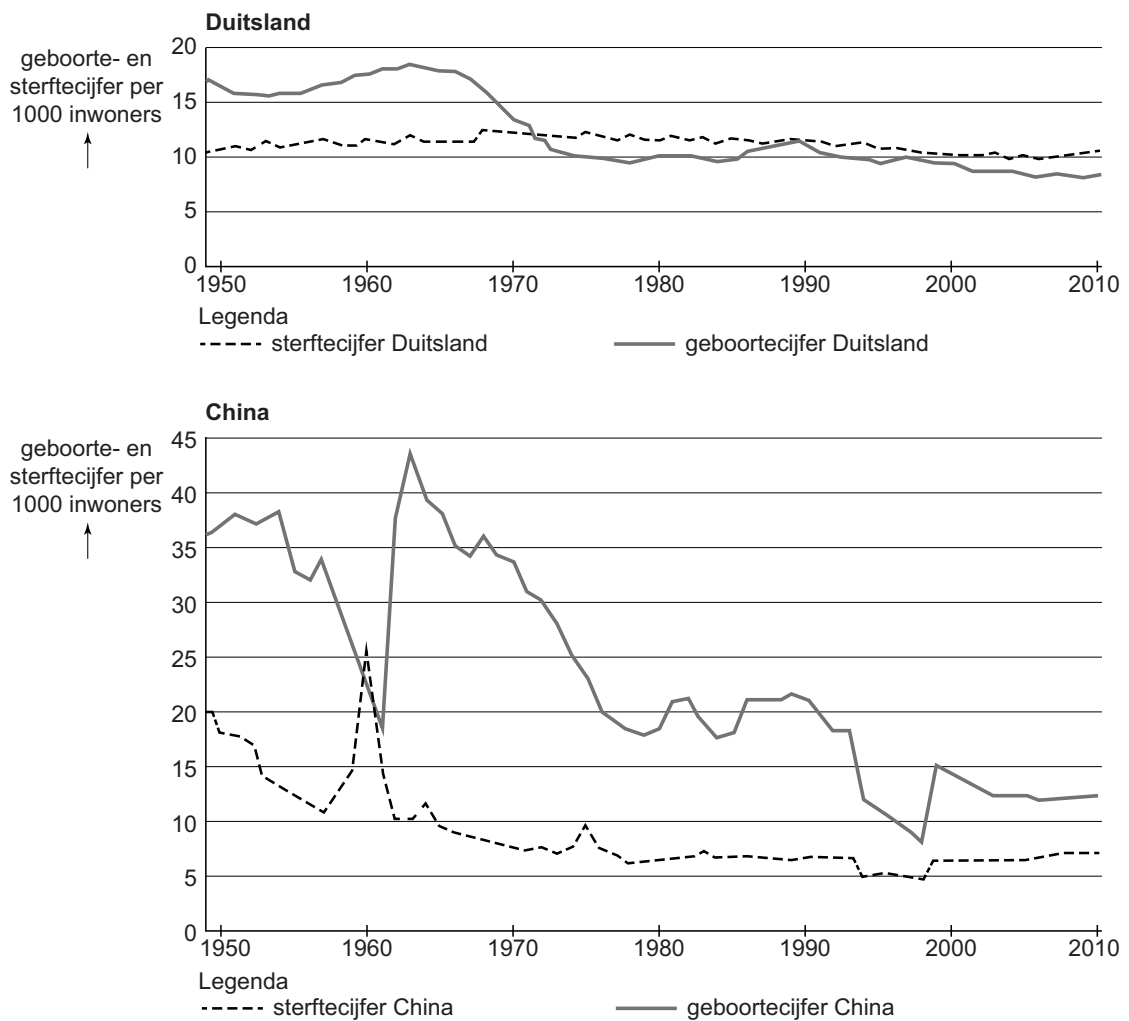
bron 37
Europa

- 1p **38** Bekijk bron 35, bron 36 en bron 37.
In Duitsland hebben zich in verhouding meer Polen gevestigd dan in Nederland. Zij zijn geëmigreerd vanwege werk.
→ Geef vanuit bron 37 nog een reden waarom de groep Poolse immigranten in Duitsland in verhouding groter is dan in Nederland.
- 1p **39** De Duitse overheid ziet de komst van immigranten als een van de oplossingen om het probleem van vergrijzing in Duitsland aan te pakken.
→ Noem een kenmerk van de immigranten waardoor hun komst de vergrijzing tegengaat.

bron 38

Bevolkingsontwikkeling van Duitsland* en China, 1950-2010

* Voor de periode 1961 tot 1989 zijn de gegevens van Oost-Duitsland en West-Duitsland bij elkaar opgeteld en weergegeven als Duitsland.

1p 40 Bekijk bron 38.

Over bron 38 worden twee uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: tussen 2000 en 2010 was het geboortecijfer in China lager dan in Duitsland.

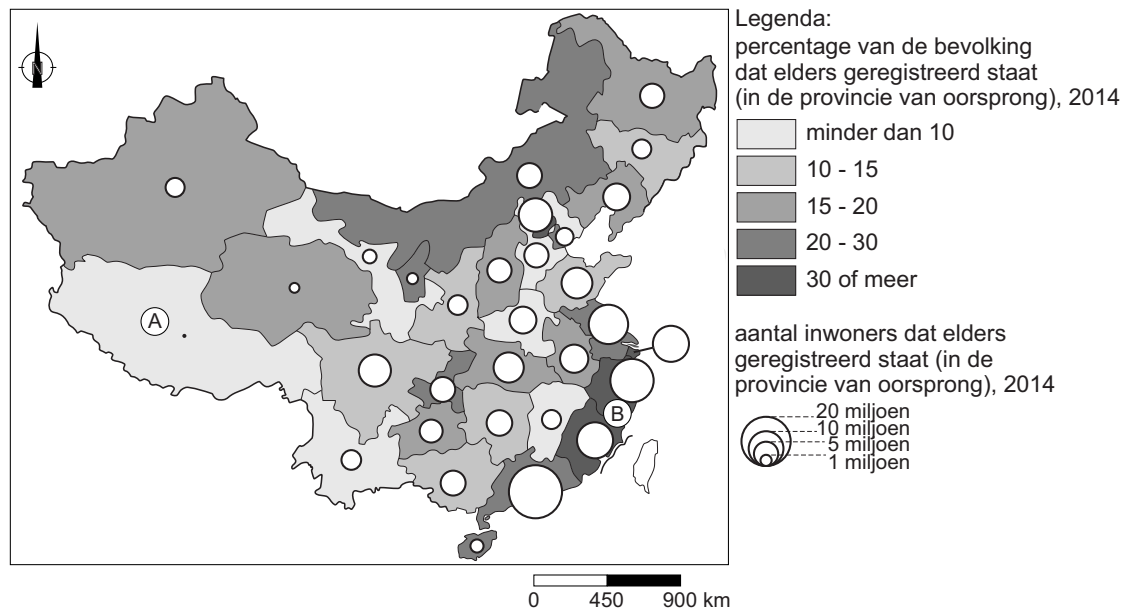
Uitspraak 2: Duitsland en China hadden in 2000 allebei een negatieve natuurlijke groei.

→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 39

Binnenlandse migratie in China

1p 41 Bekijk bron 39.

Naar aanleiding van bron 39 worden twee uitspraken gedaan.

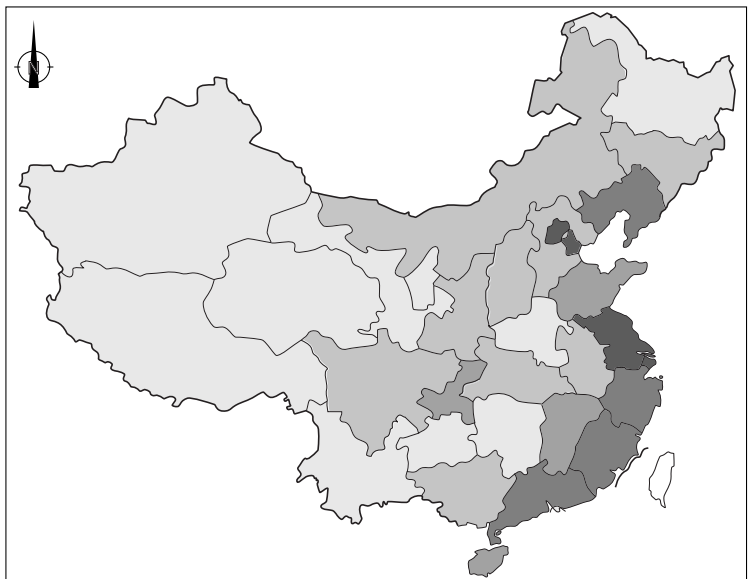
Uitspraak 1: in gebied B is er sprake van braindrain.

Uitspraak 2: in steden aan de oostkust wonen meer mensen met een hukou die niet past bij hun woongebied dan op het platteland.

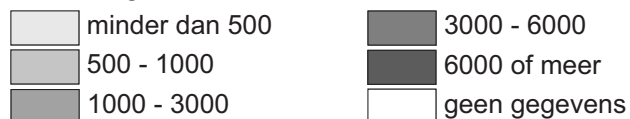
→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 40

Buitenlandse investeringen in China

Legenda:
buitenlandse investeringen per inwoner
in euro's, gemiddeld 2013-2014

bron 41

Tekst over buitenlandse investeringen

Vanaf ... **1** ... (1960 / 1980) werd China opengesteld voor buitenlandse investeringen. Voor de handel is de ... **2** ... (*goede infrastructuur naar het westen van China / ligging aan zee*) belangrijk voor buitenlandse bedrijven. Hierdoor zette de ... **3** ... (*urbanisatie / suburbanisatie*) in China door. De migranten zijn voornamelijk ... **4** ... (*economische / politieke*) migranten.

2p **42** Bekijk bron 40 en lees bron 41.

In bron 41 staat achter de cijfers 1, 2, 3 en 4 een keuzemogelijkheid.

→ Neem de cijfers 1, 2, 3 en 4 uit bron 41 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

bron 42

Luchtvervuiling in Beijing

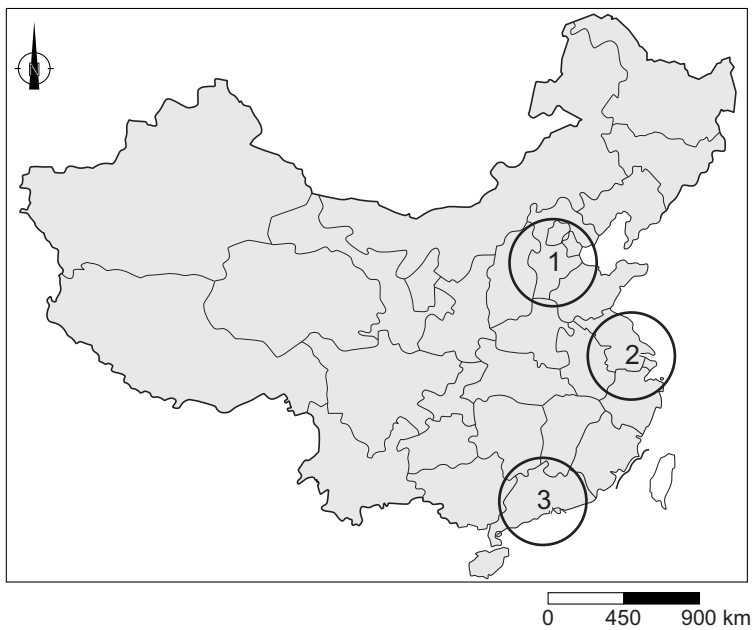

1p **43** Bekijk bron 42.

De foto in bron 42 bestaat uit twee delen: het linkerdeel is gemaakt op een heldere dag en het rechterdeel met ernstige luchtvervuiling. Ernstige luchtvervuiling komt regelmatig voor in Beijing en vooral in de winter. Deze luchtvervuiling wordt door mensen veroorzaakt.

→ Noem de reden waarom ernstige luchtvervuiling in de winter in Beijing vaker voorkomt dan in de zomer.

bron 43
China

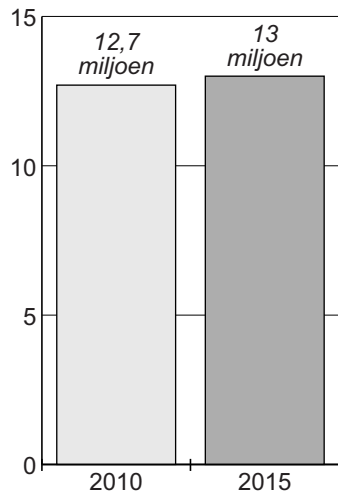

- 1p **44** Bekijk bron 43.
Waar staat juist aangegeven in welk gebied Guangzhou en in welk gebied Shanghai ligt?

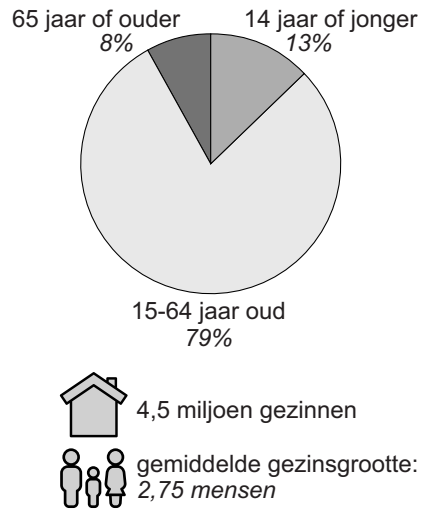
	Guangzhou	Shanghai
A	in gebied 1	in gebied 2
B	in gebied 1	in gebied 3
C	in gebied 2	in gebied 1
D	in gebied 2	in gebied 3
E	in gebied 3	in gebied 1
F	in gebied 3	in gebied 2

bron 44
Bevolking in Guangzhou

inwoneraantal van Guangzhou

bevolkingsopbouw in 2015

- 1p 45 Bekijk bron 44.
De bevolkingsgroei in Guangzhou is voornamelijk te danken aan migratie.
→ Geef hiervoor een aanwijzing vanuit bron 44.

bron 45
De wijk Shikumen

- 2p 46 Bekijk bron 45.
In het centrum van Chinese steden worden veel oude wijken zoals de wijk Shikumen gesloopt.
→ Noem twee redenen waarom deze wijken worden gesloopt.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.